

Ny opplæringslov

- **Gratisprinsippet, § 2-5 og §5-8**
- **Hvilken skole eleven skal gå på §2-6**
- **Eleven sitt beste og retten til medverknad, §§ 10-1 og 10-2**
- **Praktiseringa av nytt kapittel 12 (tidigare kapittel 9 A)**
- **Fjernundervisning, § 14-4**

§ 2-5. *Gratis grunnskoleopplæring*

- Grunnskoleopplæring skal vere gratis. Kommunen skal ikkje krevje at elevane eller foreldra dekkjer utgifter knytte til grunnskoleopplæringa, til dømes utgifter til undervisningsmateriell, transport i skoletida, leirskoleopphald eller andre skoleturar.

Skolestatsråden: Skolen tar regningen for ødelagt PC

Det skal bli slutt på at skoler og kommuner sender krav og regninger for ødelagte nettbrett og PC-er til elevenes foresatte.

[Ødelagt PC på skolen: Statsråden mener skolen tar regningen \(vg.no\)](#)

§ 5-8. *Gratis vidaregåande opplæring*

- Den vidaregåande opplæringa skal vere gratis. Fylkeskommunen kan likevel krevje at elevar og dei som har læretid i bedrift, dekkjer utgifter til individuelt utstyr som opplæringa til vanleg gjer det nødvendig å ha.
- Departementet kan gi forskrift om at elevar skal halde seg med læremiddel og digitalt utstyr.

§ 2-6. *Kva grunnskole eleven skal gå på*

- Elevane har rett til å gå på ein skole i nærmiljøet. Kommunen kan gi forskrift om skolekrinsar. Ved tildeling av skoleplass og fastsetjing av forskrift om skolekrinsar skal kommunen leggje særleg vekt på kva skole som ligg nærast heimen. Kommunen kan også ta omsyn til topografi, trafikktilhøve og kapasiteten på skolane, og at barn i same nabolag skal få gå på same skole.
- Etter søknad kan eleven takast inn på ein annan skole enn den eleven har rett til å gå på.

Eleven sitt beste og retten til medverknad, §§ 10-1 og 10-2

- § 10-1.*Det beste for eleven*
- Ved handlingar og avgjerder som vedkjem elevar, skal kva som er best for eleven, vere eit grunnleggjande omsyn.
-
- § 10-2.*Elevane sin rett til medverknad*
- Elevane har rett til medverknad i alt som gjeld dei sjølve etter denne lova, og har rett til å ytre meiningane sine fritt. Elevane skal bli høyrde, og det skal leggjast vekt på meiningane deira etter alder og modning.

- Hensynet til elevenes beste er en rettighet, et grunnleggende hensyn og en saksbehandlingsregel. Det betyr at hensynet til elevenes beste alltid skal vurderes, og det vil være en saksbehandlingsfeil dersom en slik vurdering ikke er gjort.

- Jo større konsekvenser et tiltak vil ha for en eller flere elever, desto større vekt skal legges på hensynet til eleven eller elevene. I vurderingen av hva som er elevens beste, vil elevens oppfatning være sentral.

Hensynet til en enkelt elev kan også komme i konflikt med andre hensyn, for eksempel hensynet til andre elever. Disse hensynene må da vektes mot hverandre i vurderingen.

§ 14-4. *Fjernundervisning*

- Delar av opplæringa kan gjennomførast utan at læraren er til stades saman med elevane (fjernundervisning) dersom det er gode grunnar for det og det er trygt og pedagogisk forsvarleg.
- At det må vere gode grunnar betyr at fordelane for elevane må vere større enn ulempene ved å gjennomføre opplæringa som fjernundervisning.

Når det skal vurderast om det vil vere trygt og pedagogisk forsvarleg å gi delar av opplæringa som fjernundervisning, skal det mellom anna takast omsyn til elevane sitt høve til læring, utvikling, trivsel og sosial samkjensle.

- Elevane skal få fjernundervisning på skolen. I særlege tilfelle kan ein elev få fjernundervisning andre stader enn på skolen. Elevar i vidaregåande skole kan også få unntak etter avtale med rektor.
- Fjernundervisninga skal gjennomførast slik at elevane og læraren kan kommunisere effektivt. Dei tekniske løysingane som blir nytta, må leggje til rette for kommunikasjon i sanntid eller med kort responstid.
- Kommunen eller fylkeskommunen skal godtgjere at vilkåra i denne paragrafen er oppfylte.

Skolemiljøet til elevene
kapittel 12 i ny opplæringslov

Dagens kapittel 9 A blir til **kapittel 12 i ny opplæringslov**

- I hovedsak en videreføring av dagens regler
- Enkelte språklige og strukturelle justeringer
- Innført en terskel for å melde fra til skoleeier ved mistanke om krenkelser fra en som arbeider på skolen
- Endring av hvilke delplikter statsforvalteren skal vurdere i sin håndheving av aktivitetsplikten

§ 12-1: Virkeområdet for reglene om skolemiljøet til elevene

- Kapittel 12 gjelder for skolen, skolefritidsordninger og leksehjelpsordninger.
- Gjelder også når aktiviteter skjer utenfor skolens område og på skolens digitale plattformer.
- Forhold utenfor skolen kan likevel ha betydning:
 - Skolen har en aktivitetsplikt uavhengig av årsaken til at en elev ikke har det trygt og godt.
 - Skoleveien er i en særstilling.

Dagens § 9 A-1

«Kapitlet her gjeld for elevar i grunnskolen og den vidaregåande skolen. Kapitlet gjeld òg for elevar som deltek i leksehjelpordningar og i skolefritidsordningar, med unntak av §§ 9 A-10 og 9 A-11

Ny § 12-1:

«Dette kapitlet gjeld for skolen, leksehjelpordninga og skolefritidsordninga»

§ 12-2: Retten til et trygt og godt skolemiljø

- § 12-2 viderefører dagens § 9 A-2
- Tilføyning av begrepet «inkludering» gir en dekkende beskrivelse av hva som skal til for at skolemiljøet skal være trygt og godt.
- Bestemmelsen omfatter både det fysiske og psykososiale miljøet.

Dagens § 9 A-2

«Alle elevar har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring.»

Ny § 12-2

«Alle elevar har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, **inkludering**, trivsel og læring.»

§ 12-3: Nulltoleranse mot krenkende oppførsel

- Videreføring av dagens regler med noen språklige endringer
- Skolen skal ikke godta krenkende oppførsel fra elever eller andre som oppholder seg på skolen.
- Hva som regnes som krenkelser er en helhetsvurdering. Mobbing, vold, diskriminering og trakassering er eksempler på krenkelser.
- Lav terskel, men ikke alle kritiske ytringer og uoverensstemmelser mellom elevene omfattes
- Begrepet er objektivt, men terskelen for kva som er krenkende er ikke lik for alle elever.
- Aktivitetsplikten gjelder uavhengig av om noe er en krenkelse eller ikke.

Dagens § 9 A-3

«Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering.»

Ny § 12-3

«Skolen skal ikkje godta krenkjande oppførsel, som til dømes mobbing, vald, diskriminering og trakassering.»

§ 12-3: Forebyggende arbeid

- Videreføring av dagens regler med noen språklige endringer.
- Målet med å arbeide forebyggende er å unngå at elevene opplever et skolemiljø som ikke er trygt og godt.
- Arbeidet skal omfatte både det fysiske og psykososiale miljøet og må være systematisk.
- Det er viktig at elevene får delta i utformingen av det forebyggende arbeidet.

Dagens § 9 A-3

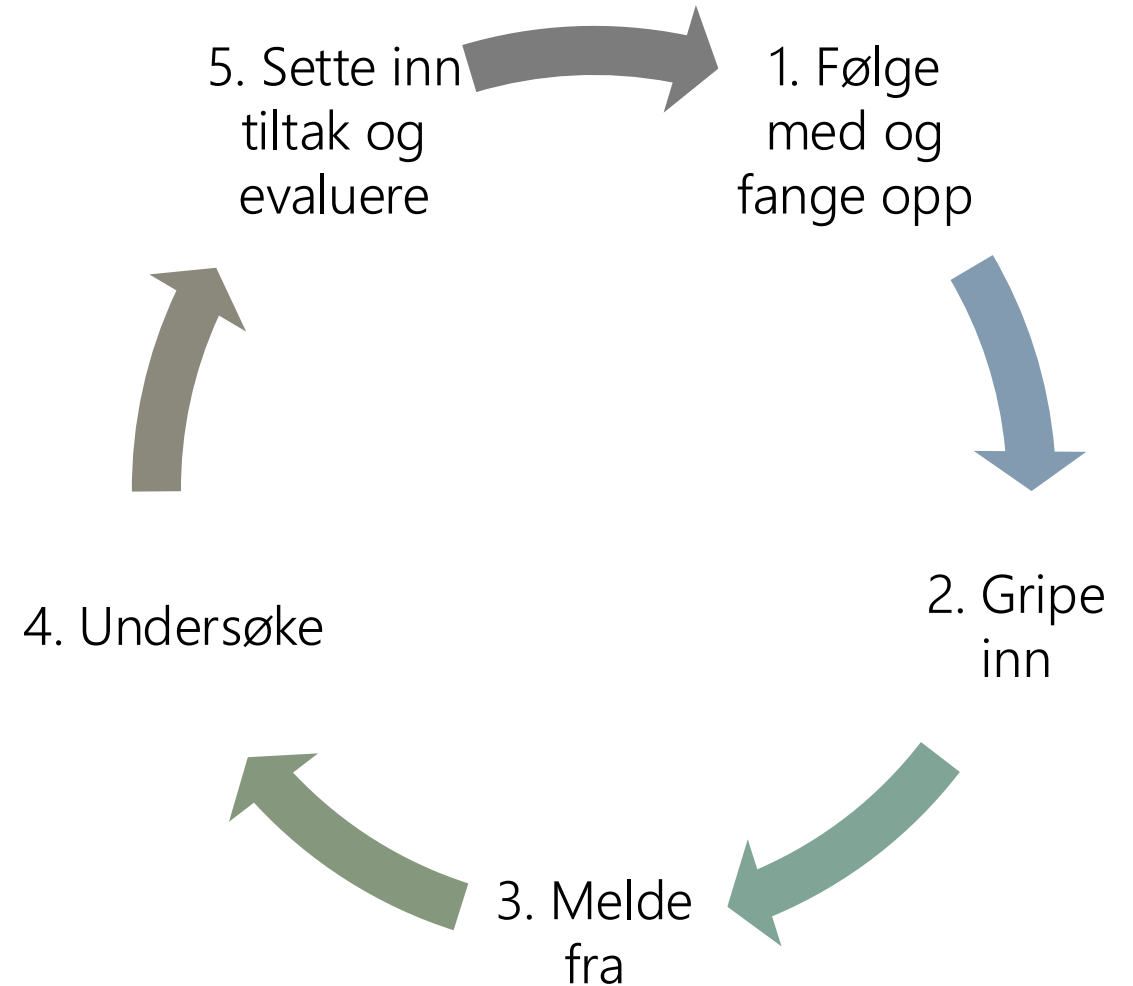
«Skolen skal forebyggje brot på retten til eit trygt og godt skolemiljø ved å arbeide kontinuerleg for å fremje helsa, trivselen og læringa til elevane.»

Ny § 12-3

«Skolen skal arbeide kontinuerleg for at alle elevane skal ha eit trygt og godt skolemiljø.»

Aktivitetsplikten

- Aktivitetsplikten inneholder fem handlingsplikter, og et krav til å dokumentere hva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikten.

* Dokumentere hva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikten

§ 12-4: Aktivitetsplikten

- Strukturelle og språklige endringer og presiseringer som ikke innebærer realitetsendringer.
- Begrepet «varsle» er endret til «melde fra».
- Elevenes rett til å bli hørt, og hensynet til elevens beste er samlet i ny §§ 10-1 og 10-2.

Ny § 12-4

«Alle som arbeider på skolen, skal **følgje med** på korleis elevane har det, og om mogleg **gripe inn** dersom nokon krenkjer ein elev.

Alle som arbeider på skolen, skal **melde frå** til rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Det gjeld også når ein elev seier sjølv at ho eller han ikkje har det trygt og godt. Skolen skal snarast **undersøkje** saka og **rette opp** situasjonen med eigna tiltak. Rektor skal melde frå til kommunen eller fylkeskommunen i alvorlege tilfelle.

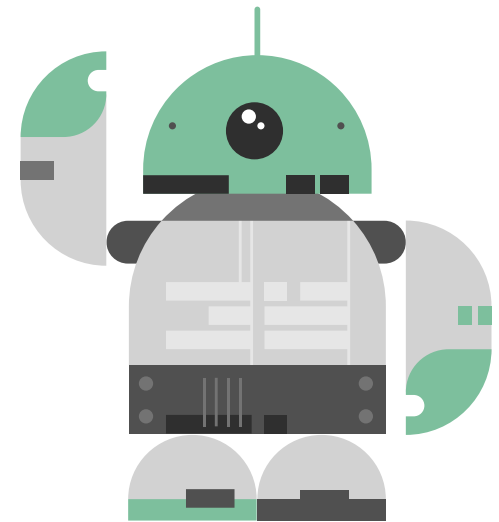
Skolen skal lage ein skriftleg plan for tiltaka i ei sak. I planen skal det stå:

- a. kva problem tiltaka skal løyse
- b. kva tiltak skolen har planlagt
- c. når tiltaka skal gjennomførast
- d. kven som skal gjennomføre tiltaka
- e. når tiltaka skal evaluerast

Skolen skal dokumentere kva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikta etter første til andre ledd, i den forma og det omfanget som er nødvendig.»

Hvem gjelder aktivitetsplikten for?

- Avhenger av hvilken delplikt det gjelder:
 - **Alle som arbeider på skolen** har en plikt til å følge med, gripe inn og melde fra
 - **Skolen** skal undersøke saken og rette opp med egnede tiltak
 - **Rektor** skal melde fra til kommunen eller fylkeskommunen i alvorlige tilfeller
- Hvem gjelder den ikke for?
 - Personer som befinner seg på skolen mer tilfeldig eller nå og da
 - For eksempel foreldre eller andre som følger elevene til og fra skolen
 - Personer som utfører enkeltoppdrag, bud, selskap og sjåfører som utfører skoleskyss

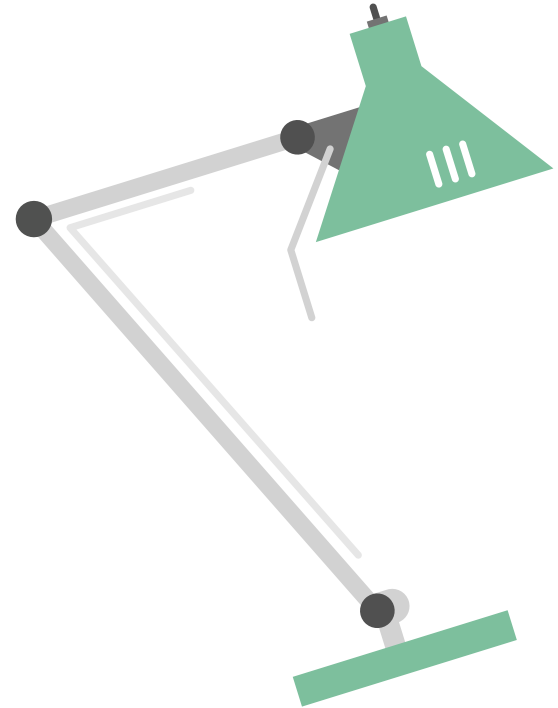
Plikten til å følge med

«Alle som arbeider på skolen, skal følge med på korleis elevane har det.»

(opplæringsloven § 12-4 første ledd)

Plikten til å følge med

- er ei plikt for den enkelte til å være årvåken og aktivt observere hvordan elevene har det, agerer hver for seg, seg imellom og forholdet mellom elever og ansatte
- er en nødvendig forutsetning for at de som arbeider på skolen skal få mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt
- hvordan de skal følge med, må tilpasses konkrete forhold rundt elevene og skolen
- er et ekstra ansvar overfor elever med en særskilt sårbarhet

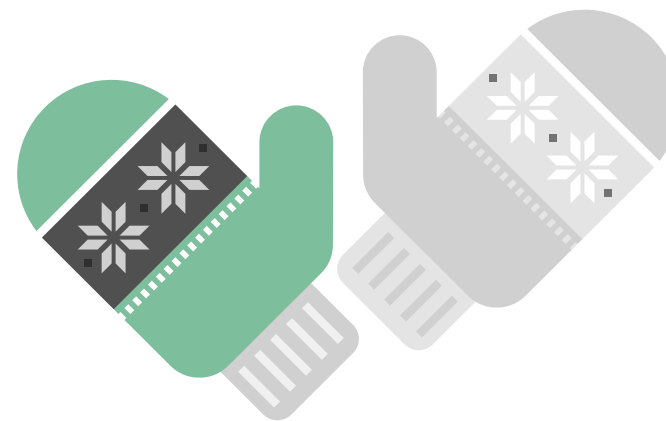
Plikten til å gripe inn
«Alle som arbeider på skolen, skal [...] om mulig gripe inn dersom nokon krenker ein elev.»

(opplæringsloven § 12-4 første ledd)

Plikten til å gripe inn

- knyttet til pågående krenkende oppførsel som den som arbeider på skolen selv er vitne til
- begrenset til inngrep som er mulige å gjennomføre av hensyn til elevene og den som arbeider på skolen
- ikke en selvstendig hjemmel for å bruke fysisk makt

§ 13-4 *Fysiske inngrep for å avverje skade m.m.*

- *Tilsette i skolen, leksehjelpa og skolefritidsordninga kan, når andre tiltak ikkje er tilstrekkelege, gripe inn fysisk mot elevar for å avverje at ein elev*
- *a. krenkjer ein person fysisk eller utsett seg sjølv for fysisk fare*
- *b. skader eigedom*
- *c. viser ei åtferd som er sterkt fornedrande for eleven sjølv*

- *Det fysiske inngrepet kan ikkje gå lenger enn nødvendig, og det skal stå i eit rimeleg forhold til dei interessene som skal varetakast.*
- *Handlingar som er allment aksepterte i samhandling mellom vaksne og barn som dei har omsorg for, skal ikkje reknast som fysiske inngrep etter paragrafen her.*

A blurred background image of a classroom. A teacher is standing at the front, and several students are seated at desks, with some raising their hands. A large light blue circle is overlaid on the left side of the image, containing text.

Plikten til å melde fra

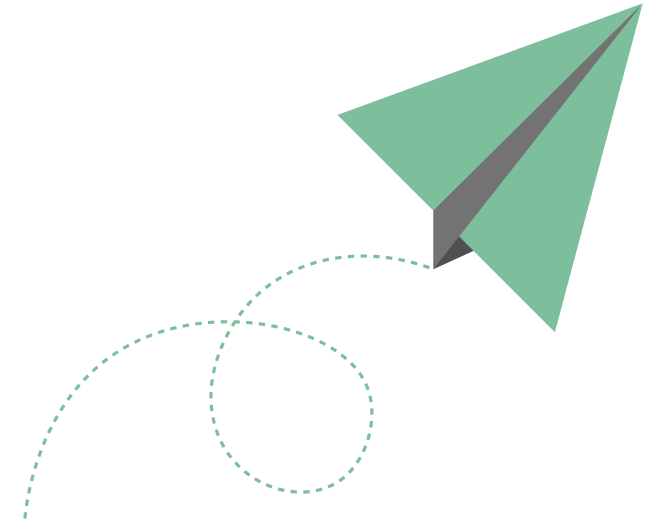

«**Alle som arbeider på skolen, skal melde frå til rektor** dersom dei får **mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har et trygt og godt skolemiljø**. Det gjeld også når ein elev seier sjølv at ho eller han ikkje har det trygt og godt. [...] rektor skal melde frå til kommunen eller fylkeskommunen i alvorlege tilfelle.»

(opplæringsloven § 12-4 andre ledd)

Plikten til å melde fra

- Alle som jobber på skolen, må melde fra til rektor ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.
- **Terskel** skal være lav for hva som vekker mistanke om eller gir kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt.
- Rektor har ansvaret for å ta imot meldingene.
- **Tidspunktet** for når det skal meldes fra, må stå i forhold til alvoret i situasjonen.
- Rektor skal melde fra til kommunen eller fylkeskommunen i alvorlige tilfeller.

Skjerpet plikt til å melde fra

«Dersom ein som arbeider på skolen, får mistanke om eller kjennskap til at ein annan som arbeider på skolen, krenkjer ein elev, skal vedkommande **straks melde frå** til rektor. Rektor skal melde frå til **kommunen eller fylkeskommunen**, med mindre meldinga er **openbert grunnlaus**.

Dersom ein som arbeider på skolen, får mistanke om eller kjennskap til at **ein i leiinga** ved skolen **krenkjer** ein elev, skal vedkommande melde frå til **kommunen eller fylkeskommunen direkte.**»

(opplæringsloven § 12-5)

Skjerpet plikt til å melde fra

- Endring av ordlyden tydeliggjør at den «ordinære» aktivitetsplikten gjelder også her.
- Innført en terskel for når rektor skal melde fra til skoleeier, men «Ei innføring av ein terskel for plikta til å melde frå vil ikkje endre rettstilstanden nemneverdig frå i dag».

Dagens § 9 A-5

«Dersom ein som arbeider på skolen, får mistanke om eller kjennskap til at ein annan som arbeider på skolen, utset ein elev for krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering, skal vedkommande straks varsle rektor. **Rektor skal varsle skoleeigaren.** Dersom det er ein i leiinga ved skolen som står bak krenkinga, skal skoleeigaren varslast direkte av den som fekk mistanke om eller kjennskap til krenkinga. **Undersøking og tiltak etter § 9 A-4 tredje og fjerde ledd skal setjast i verk straks.»**

Ny § 12-5

“Dersom ein som arbeider på skolen, får mistanke om eller kjennskap til at ein annan som arbeider på skolen, krenkjer ein elev, skal vedkommande straks melde frå til rektor. **Rektor skal melde frå til kommunen eller fylkeskommunen, med mindre meldinga er openbert grunnlaus.**

Dersom ein som arbeider på skolen, får mistanke om eller kjennskap til at ein i leiinga ved skolen krenkjer ein elev, skal vedkommande melde frå til kommunen eller fylkeskommunen direkte.»

Skjerpet plikt til å melde fra

- Utløses ved mistanke om at en som arbeider på skolen, utsetter eller har utsatt en elev for krenkelser
- Skjerpede krav til å melde fra «**straks**»
- Rektor skal melde fra til kommunen eller fylkeskommunen
- De som arbeider på skolen skal melde fra til kommunen eller fylkeskommunen dersom de mistenker at en i skoleledelsen krenker eller har krenket en elev

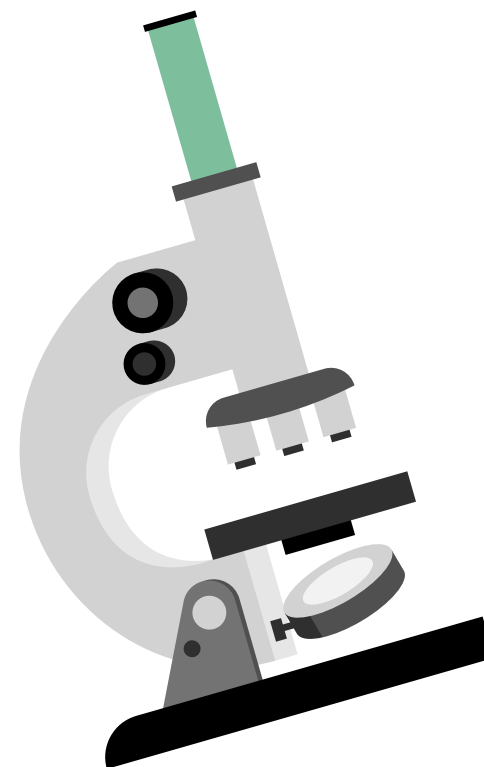
Plikten til å undersøke

**«Skolen skal snarast
undersøkje saka.»**

(opplæringsloven § 12-4 andre ledd)

Plikten til å undersøke

- Samme lave terskel for å undersøke som for å melde fra: «mistanke om».
- Undersøkelsene skal gjennomføres «snarest».
- Formålet med undersøkelsene er å finne ut hvordan elevene opplever skolemiljøet og få et tilstrekkelig grunnlag til sette inn egnede tiltak.
- Alle involverte elever og voksne på skolen må få komme med sitt syn på saken.

A photograph of a classroom scene. A male teacher with glasses and a beard, wearing a brown sweater, is leaning over a desk and giving a high-five to a young student with curly hair. The student is smiling and looking up at the teacher. In the background, other students are seated at desks, and the classroom is brightly lit with natural light from windows.

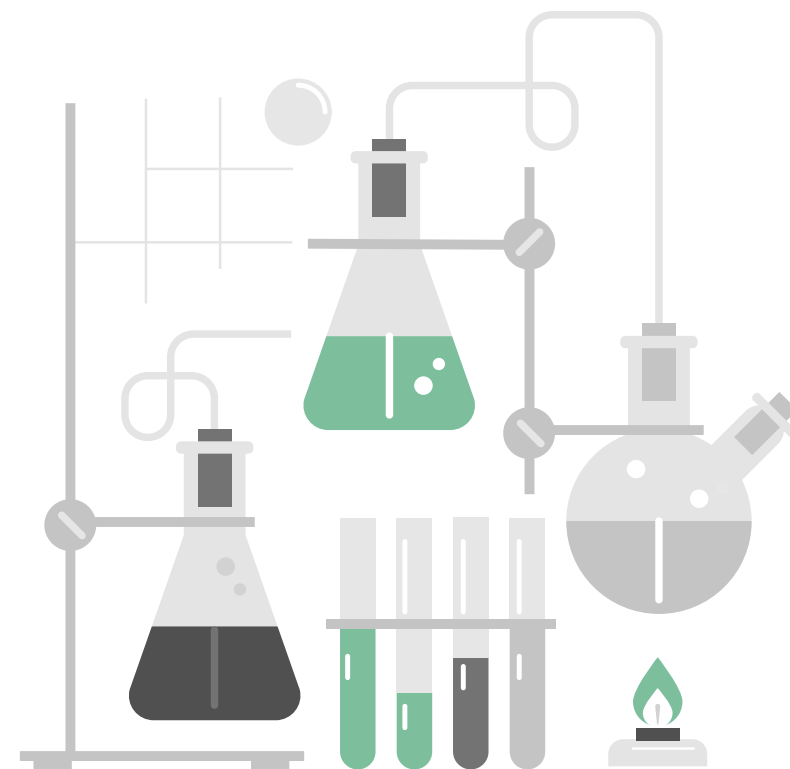
Plikten til å sette inn tiltak

**«Skolen skal snarast
[...] rette opp
situasjonen med
eigna tiltak.»**

(opplæringsloven § 12-4 andre ledd)

Plikten til å sette inn tiltak

- Dersom en elev ikke har det trygt og godt på skolen, skal skolen sette inn tiltak for å rette opp situasjonen
- Tiltakene må være egnede:
 - må kunne føre til at eleven får det trygt og godt på skolen (**en pedagogisk-faglig vurdering**)
 - Må være lovlige
- Plikt til å sette inn de egnede tiltakene som finnes og som er tilgjengelige for skolen.
- Tiltaksplikten varer helt til eleven får et trygt og godt skolemiljø, og inneholder dermed en plikt til å **følge opp** og kontinuerlig **evaluere** tiltakene.

Lage en skriftlig plan

«Skolen skal lage **ein skriftleg plan** for tiltaka i ei sak. I planen skal det stå

- a. kva problem tiltaka skal løyse
- b. kva tiltak skolen har planlagt
- c. når tiltaka skal gjennomførast
- d. kven som skal stå for gjennomføringa av tiltaka
- e. når tiltaka skal evaluerast.»

(opplæringsloven § 12-4 tredje ledd)

”

Krav til dokumentasjon

«Skolen skal dokumentere kva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikta etter første til andre ledd, i den **forma og det omfanget som er nødvendig-**»

(opplæringsloven § 12-4 fjerde ledd).

Krav til å dokumentere

- Skolen må i tillegg til å lage en aktivitetsplan, dokumentere hvordan delpliktene i aktivitetsplikten blir oppfylt
- Formålet med dokumentasjonen er
 - å bidra til effektive arbeidsprosesser
 - å bidra til rettssikkerhet for elev og foreldre
 - av hensyn til overprøving fra statsforvalteren i enkeltsaker og tilsyn
- Skolen skal dokumentere i den formen og det omfanget som er nødvendig.

§ 12-6: Statsforvalterens håndheving i enkeltsaker

- en rettslig overprøving av om skolen har oppfylt aktivitetsplikten
- ny lov viderefører håndhevingsordningen til statsforvalteren
- endring av hvilke delplikter statsforvalteren skal vurdere

Dagens § 9 A-6 andre ledd

«Statsforvaltaren skal avgjere om aktivitetsplikta etter §§ 9 A-4 og 9 A-5 er oppfylt.»

Ny § 12-6 andre ledd

«Statsforvaltaren skal avgjere om plikta til å rette opp situasjonen med eigna tiltak etter § 12-4 andre ledd og plikta til å lage ein skriftleg plan etter § 12-4 tredje ledd er oppfylt.»

§ 12-6: Statsforvalterens håndheving i enkeltsaker

- Statsforvalteren kan pålegge kommunen eller fylkeskommunen å rette forholdet
- Unntaksvis kan statsforvalteren vedta at skolen setter inn konkrete tiltak:
 - «Dersom saka elles vil bli unødig forseinka-»
 - «Dersom det er grunn til å tru at kommunen eller fylkeskommunen ikkje kjem til å rette forholdet.»

Dagens § 9 A-6 fjerde ledd

«Kjem statsforvaltaren til at skolen ikkje har oppfylt aktivitetsplikta etter §§ 9 A-4 og 9 A-5, kan statsforvaltaren vedta kva skolen skal gjere for å sørge for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det skal setjast ein frist for gjennomføringa av vedtaket, og statsforvaltaren skal følgje opp saka. Statsforvaltaren kan vedta reaksjonar etter skolen sitt ordensreglement, jf. § 9 A-10, eller at ein elev skal byte skole, jf. § 9 A-12.»

Ny § 12-6 fjerde ledd

«Kjem statsforvaltaren til at skolen ikkje har oppfylt **plikta til setje inn eigna tiltak etter § 12-4 andre ledd eller plikta til å lage ein skriftleg plan etter § 12-4 tredje ledd**, kan statsforvaltaren **påleggje** kommunen eller fylkeskommunen å rette forholdet. Dersom saka elles vil bli **unødig forseinka**, eller dersom det er grunn til å tru at kommunen eller fylkeskommunen **ikkje kjem til å rette forholdet**, kan statsforvaltaren **vedta kva skolen skal gjere** for at eleven skal få eit trygt og godt skolemiljø. Statsforvaltaren kan vedta reaksjonar etter skolereglane, jf. § 10-7, eller vedta at ein elev skal byte skole, jf. § 13-2. »

§ 12-6: Statsforvalterens håndheving i enkeltsaker

- Statsforvalteren skal avvise saken
 - dersom den ikke er tatt opp med rektor, eller det har gått mindre enn en uke siden den ble tatt opp
 - dersom eleven ikke lenger går på den aktuelle skolen
 - unntak: «særlige grunner»
- Statsforvalteren kan avslutte saken dersom eleven har fått det trygt og godt.

